

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2002 M. RUGSĖJO 10 D. NUTARIMO
NR. 1422 „DĖL ĮVAIKINIMO APSKAITOS LIETUVOS RESPUBLIKOJE TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO (toliau - Projektas)
(TAP-18-1304(2) (TAIS NR. 18-9280(2))

2018-10-05 Nr.NV-2633

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projektu nurodytą nauja redakcija dėstomo Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimo Nr. 1422 „Dėl įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas Nr.1422) 2 punkte siūlome tikslinti nuostatą „šiam nutarimui įsigaliojus“ pakeičiant ją nuostata „nuo šio nutarimo įsigaliojimo“.

2. Pakartotinai atkreipiame dėmesį dėl Projekto teikiamame Asmenų, norinčių įvaikinti vaikus, ir galimų įvaikinti vaikų apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos apraše (toliau – Aprašas) siūlomo teisinio reguliavimo nepakankamumo bei fragmentiškumo. Apraše nėra atskleistas „apskaitos“ sąvokos turinys, todėl neaišku, kokių subjektų atliekami veiksmai patenka į jos taikymo apimtį, kokių pagrindų ir dėl kokių aplinkybių yra sudaromi Aprašo 1 punkte minimi sąrašai. Siekiant Aprašo reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo, tikslinga pildyti Aprašo I skyrių „Bendrosios nuostatos“ nuostatomis, kurios po to galėtų būti detalizuojamos toliau Apraše.

3. Aprašo 2 punkto formuluotėje tikslinga sukonkretinti nuorodą į kitas Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, apibrėžiant jų ryšį su įvaikinimu. Taipogi, šiame punkte teikiama nuoroda į Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą turi būti pildoma, nurodant oficialų reglamento paskelbimo šaltinį (analogiškai kaip Aprašo 53 punkto nuostatoje).

4. Aprašo 3.9 papunkčio nuostata „duoda sutikimą“ nėra konkreti ir sudaro interpretavimo galimybę, todėl siūlome ją keisti arba detalizuoti, pavyzdžiui, apibrėžiant, ar sutikimas turi būti gautas raštu ar elektroninio ryšio priemonėmis, ar turi būti atlikti konkretūs veiksmai.

5. Aprašo 5 punkte siūlome braukti nuostatą „kuris atitinka nors vieną iš Aprašo 3 punkte nurodytų sąlygų“ kaip perteklinę ir atkartojančią Aprašo 4 punkto nuostatą.

6. Aprašo 6.9 papunktyje nurodytinas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras.

7. Aprašo 8.9 punkte nurodoma aplinkybė „jeigu yra“ būtų aktuli ir 8.12 papunktyje. Kita vertus, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.212 straipsnio 2 dalį (nustatančią, kad atsisakymo duoti sutikimą įvaikinti motyvų pagrįstumą vertina teismas, kuris gali priimti sprendimą įvaikinti be globėjo (rūpintojo) sutikimo), turi būti tikslinama Aprašo 10.6 papunkčio formuluotė ir joje išbraukimo iš Galimų įvaikinti vaikų sąrašo momentas sietinas su teismo sprendimu.

8. Aprašo 11 punkte siūloma taisyklė, nustatanti leidimą veikti užsienio valstybių institucijoms vykdant tarptautinį įvaikinimą, turėtų būti nustatyta kituose tinkamos galios teisės aktuose ir nėra šio Aprašo reguliavimo dalykas, todėl jos siūlome atsisakyti bei formuluoti kitą taisyklę, atitinkančią Aprašo III skyriuje dėstomas nuostatas, reguliuojančias galimų įvaikinti vaikų, atitinkančių specialiuosius kriterijus, apskaitą. Pastebėtina, kad siūloma Aprašo 11 punkto formuluotė kritikuotina ir dėl jos neapibrėžtumo, nes nėra nurodoma, kokios užsienio valstybių institucijos turimos mintyje (santykis su Aprašo 3.9 papunkčio, 39 punkto nuostatomis), ar minimas tas pats Galimų įvaikinti vaikų, atitinkančių specialiuosius kriterijus, sąrašas; kokiam subjektui šiame punkte nurodytą sąrašą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) turi pateikti.

9. Atkreipiame dėmesį, kad Aprašo 12 punkte pateiktas fragmentiškas reguliavimas dėl Tarpinstitucinės komisijos įteisinimo ir jos veiklos. Todėl priklausomai nuo siekio, siūlytina pildyti Aprašo III skyrių, pavyzdžiui, nustatant taisyklę, kad viena iš įtraukimo į Galimų įvaikinti vaikų, atitinkančių specialiuosius kriterijus, sąrašą sąlygų yra minėtos komisijos, sudarytos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, rekomendacija.

10. Aprašo 13 punkte yra išvardijami įtraukimo į Galimų įvaikinti vaikų, atitinkančių specialiuosius kriterijus, sąrašą kriterijai, tačiau nenurodant, ar šie kriterijai yra „specialieji kriterijai“.

11. Siūlome Aprašo 16.2 papunktyje įrašyti „Tarnyba *ir (arba)* vaiko atstovas pagal įstatymą“, neeliminuoju galimybės abiems subjektams pateikti savo motyvuotą išvadą.

12. Atsižvelgiant į tai, kad Aprašo IV skyriuje reguliuojama *asmenų, norinčių įvaikinti, apskaita*, siūlome glausčiau formuluoti šio skyriaus Pirmojo skirsnio pavadinimą, ir šio skirsnio pirmame punkte nurodyti asmenis, kuriems taikomos šio skirsnio nuostatos. Be to, siekiant aiškumo, tikslinga papildyti šį skirsnį nuostatomis, detalizuojančiomis asmenų, norinčių įvaikinti, pradinio įvertinimo tikslumą, jo ryšį su asmenų, norinčių įvaikinti apskaitos vykdymu ir pan.

13. Aprašo 17.5 papunktyje vietoj žodžio „Lietuva“ siūlytina įrašyti oficialų Lietuvos Respublikos pavadinimą.

14. Aprašo 20.6 papunktyje tikslintinas Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pavadinimas.

15. Aprašo 21 punkte siūlome tikslinti nuostatą dėl Medicininių kontraindikacijų, kurioms esant asmenys negali būti įvaikintojai, sąrašo taikymo, nustatant vertinimo sąlygą, kad asmuo serga liga, įtraukta į medicininių kontraindikacijų, kurioms esant asmenys negali būti įvaikintojai, sąrašą socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka.

16. Siūlome tikslinti Aprašo 21 ir 22 punktuose vartojamas nuostatas „neigiamas sprendimas“ ir „teigiamas sprendimas“ apibrėžiant priimamo sprendimo pavadinimą, kad būtų aišku, dėl ko priimamas sprendimas (dėl asmens pradinio įvertinimo rezultato, ar dėl asmens įvertinimo, kaip tai

nustatyta Aprašo 50.3 papunktyje). Taipogi, siekiant aiškumo, siūlome įvertinti šio punkto nuostatų santykį su Aprašo 25 ir 26 punktuose vartojama nuostata „neigiama arba neigiama *išvada* dėl pasirengimo įvaikinti vaiką“.

17. Pakartotinai pažymime, kad Aprašo 22-25 punktuose nustatomas reguliavimas dėl asmenų mokymų pagal Globėjų (rūpintojų), budinčių globotojų, įtėvių, bendruomeninių vaikų globos namų darbuotojų mokymo ir konsultavimo programą, skirtus pasirengti įvaikinti vaiką (toliau – Mokymai) turi būti inkorporuotas į Aprašo nuostatas, nustatant kaip vieną iš sąlygų būti įrašytam į asmenų, norinčių įvaikinti, apskaitą, priešingu atveju, siūlomų nuostatų turi būti atsisakoma kaip nesusijusių su apskaita. Be to, turėtų būti tikslinama Aprašo 22 punkto formuluotė, aiškiai išskiriant, koks subjektas, kokius veiksmus turi atlikti, pavyzdžiui, turėtų būti atskleistas nuostatos „kreipiasi į globos centrą“ turinys (kaip tai vyksta, kokie ir kokių asmenų duomenys ar kokia informacija perduodami, į kokią globos centrą (ar kur tai yra apibrėžta) turi būti kreipiamasi ir pan.). Manytume, kad vertinamoje nuostatoje, taipogi, turi būti nurodyta, koks sprendimas šiuo atveju turi būti priimamas, apie priimtą sprendimą informuojant ne tik asmenį, bet ir Tarnybą.

18. Aprašo 24 punkte turi būti nurodyta, koks dokumentas laikytinas „atnaujinta išvada“, kur (kuriame Aprašo punkte) tai yra apibrėžta, kokios procedūros būtų taikomos šiai išvadai pateikti. Pastebėtina, kad dėl to tampa neaiški ir Aprašo 37.2 papunkčio nuostata ir jos taikymas.

19. Atsižvelgiant į Aprašo reguliavimo sritį, siūlome tikslinti Aprašo 25 punkto formuluotę ir atsisakyti reguliavimo dėl įvaikinimo procedūros kaip ne šio Aprašo reguliavimo dalyko.

20. Aprašo 26 punkto formuluotė tikslintina ją suderinant su Aprašo 35 punkto ir 37.4 papunkčio nuostata „dėl pakartotinio pasirengimo įvaikinti vaiką patikrinimo“.

21. Siekiant tikslumo, siūlome Aprašo 29 papunktyje nustatyti išimtį atsižvelgiant į Aprašo 34 punkte nustatytus atvejus. Atitinkamai turi būti tikslinamas Aprašo 38 punkte siūlomas reguliavimas pagal 46 punkto nuostatas.

22. Aprašo 32 punkte yra nustatyti atvejai, kuriems taikytina išimtis, tačiau trūksta reguliavimo dėl to, kokie Tarnybos veiksmai turi būti atlikti išimtyje nurodytais atvejais ir kokios pasekmės dėl to kyla. Atitinkamai siūlome tikslinti ir Aprašo 44.1 papunkčio nuostatą, įvertinant nuostatos „sprendžia teismas“ realizavimą.

23. Įvertinus tai, kad Aprašo II skyriaus antrasis skirsnis reguliuoja įrašymą į norinčių įvaikinti asmenų apskaitą ir *išbraukimą* iš jos, siūlome tikslinti Aprašo 36 punkto antrąjį sakinį, keičiant nuostatą „nešalinami“.

24. Siūlome suderinti Aprašo 3.9 papunktyje įvestą trumpinį (manome, kad tikslinga jį pildyti žodžiu „užsienio“) ir jo vartojimą Aprašo 39, 40, 42, 51 punktų nuostatose.

25. Siūlome tikslinti Aprašo 44.2 papunkčio formuluotę nustatant nurodyto termino skaičiavimo pradžios momentą. Analogiška pastaba taikytina ir Aprašo 48 punktui.

26. Aprašo 47 punkte nustatyta taisyklė turi būti susieta su įrašymu į apskaitą, priešingu atveju, siūlomos nuostatos turi būti atsisakyta, kaip reguliuojančios ne apskaitos, o įvaikinimo procedūrą.

27. Aprašo 49 punkte turi būti nurodyta, kur nustatytas ir (ar) kokio subjekto nustatytas terminas minimas šiame punkte. Taipogi, vertinant siūlomą reguliavimą asmenų lygiateisiškumo kontekste, manome, kad Aprašo 47 punkte nurodytų asmenų atžvilgiu turėtų būti taikomi Aprašo 44 punkte nustatyti neįrašymo į sąrašą pagrindai.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė

, el. p. tatjana.knyziene@lr.lt